

Ādas veidojumu KRIOKIRURGIJA

Kriometodes un „aukstums” jau veselus gadsimtus iespaido ar savu efektivitāti un uz šodienu ir estētiskās medicīnas neatņemama sastāvdaļa. Mērķtiecīga temperatūras ietekme virza savu pozitīvo „iznīcinošo” spēku uz noteiktiem jaunveidojumiem un estētiskiem ādas defektiem.

Iesaldēšanas vai „aukstas terapijas” parādīšanai mums jābūt pateicīgiem ārstu komandai, kuru vadītājs Volfgangs Mathois XX gadsimtā 60-gadu sākumā sācis pielietot medicīniskos nolūkos pirmās precīzi virzītas slāpekļa zondes. Slāpekļa oksīds (I) – dislāpekļa oksīds, slāpekļa dioksīds, „smieklu gāze” – savienojums ar ķīmisko formulu N_2O . „Medicīniskais” slāpekļa dioksīds neizraisa elpošanas ceļu kairinājumu un tiek izmantots galvenokārt kā inhalācijas narkozes līdzeklis, bet sajaukts ar skābekli izraisa ķirurģisko narkozi.

Kas notiek aukstuma ietekmē?

- Osmotiskais šoks – citoplazmas šūnas kristalizējas, izejot starpšūnu plaknē. Šūnās palielinās elektrolītu koncentrācija un tie paliek dehidrēti.
- Mehāniskais šūnas bojājums – ledus kristāli uz 10% smagāki nekā citoplazma, tāpēc tie saspiež citus šūnu komponentus un mehāniski bojā membrānu.
- Šūnas membrānas fosfolipīdu denaturācija.
- Temperatūras šoks – zemo temperatūru ietekmē, citoplazma paliek nekustīga, kas veicina šūnas metabolisma apstāšanos.
- Veidojas išemiskā nekroze – asinsrites izbeigšanas rezultātā.

Kriokirurģisks instruments

Jaunu tehnoloģiju un metodiku strauja attīstība padarīja par iespējamo mūsdienīgas kriokirurģiskās iekārtas izveidi – Cryoalfa. Vienkāršota izmantošanas sistēma nodrošina ērtu lietošanu ārstu praksē. Šī sistēma ir ierīkoti sevi kā uzticama alternatīva tradicionālai terapijai, tādai kā lāzers, skalpelis u.c. Speciālie Cryoalfa mikro-aplikatori (uzgali) ar juveliera precizitāti – līdz milimetram, ļauj iedarboties tieši uz bojātiem audiem, netraumējot un neietekmējot veselus audus.

Cryoalfa priekšrocības:

- Tas ir vienīgais audu likvidēšanas veids, kas paaugstina pretaudzēju, pretvīrusu, antimikrobu, pretsēnīšu imunitāti.
- Ir iespēja veikt šķidro un kontakta iesaldēšanu.
- Dažādu aplikatoru esamība multi-terapeitiskai izmantošanai.
- Apzeltīti uzgali.
- Neliels un ērts formāts manuālai lietošanai, mobilitāte, glabāšanas ērtums.
- Pastāvīga iesaldēšanas temperatūra – 89 °C (šķidra iesaldēšana) un pastāvīgs iesaldēšanas ātrums 100K/min.

Kopā ar lieliskiem estētiskiem rezultātiem, auksta ārstēšana ir ļoti labi panesama ar pacientiem un neprasa ilgstošu rehabilitāciju. Procedūras notiek ambulatori, bez asinīm, bez anestēzijas un aizņem nedaudz laika.

Pielietošanas sfēras

- Dermatoloģija (bojāto ādas zonu kriodestrukcija)
- Estētiskā medicīna
- Onkoloģija
- Proktoloģija
- Stomatoloģija
- Veterinārija
- Kosmētiskā un medicīniskā kāju kopšana

Cryoalfa - ideālā kriokirurģiskā iekārta daudzu veidu ādas izmaiņu ārstēšanai. Iedarbošanās laiks un krioprocedūru skaits var mainīties atkarībā no veidojuma lieluma, biezuma, ādas tipa, pacienta vecuma un citiem faktoriem. Izskatīsim tuvāk saslimšanas, kuru laikā tas tiek pielietots.

Keratoze (keratodermija, keratodermatoze)

Ādas slimība bez iekaisuma rakstura, kas ir saistīta ar pārmērīgu ādas keratinizāciju, kas notiek ādas lobīšanas procesa izkavēšanas rezultātā. Tiek izpausta kā blīvējums, kurš palielinoties var rast nepatīkamas un sāpīgas sajūtas, tādas kā nieze, erozija, plaisas un to asiņošana. Keratozes rašanas iemesli var būt ģenētiskie faktori (iedzimtība), ārējo faktoru ietekme (starojuma, mehāniskā un ķīmiskā ietekme), ka arī var veicināt infekcijas dabas saslimšanas, nervu sistēmas un endokrīnas sistēmas traucējumi. Praksē tiek izdalītas divas keratozes grupas: iegūtā un iedzimtā. Iegūtais:

- **Simptomatiskā keratoze**, kuru izraisa endokrīnas un nervu sistēmu funkciju traucējumi.
- Plaukstu un pēdu **paraonkoloģiskā keratoze**, kas tiek provocēta ar onkoloģisko slimību.
- **Profesionālā keratoze** rodas kontaktā ar mehāniskiem, fiziskiem un ķīmiskiem faktoriem.
- **Keratoze** var tikt izraisīta dēļ panestas veneriska rakstura infekcijas slimības (sifiliss, honoreja), svarīgu A, C, E vitamīnu deficīta rezultātā.

Iedzimtās keratozes formas galvenokārt izpaužas kā ihtioze, folikulārā keratoze (matu ķērpis, Kirle slimība), plaukstu un pēdu keratodermija, Mibelli porokeratoze, kā arī iedzimtās polikeratozes. Šīs formas var izpausties kā fokusa (keratodermija, porokeratoze, ādas rags) un universālās (ihtioze, ihtioziformas eritodermija un tml.) Svarīgi zināt, ka katrai saslimšanas formai ir savas ādas bojājumu iezīmes un savas ārstēšanas metodes.

- **Seborejas keratoze.** Šis keratozes veids tiek uzskatīts par pašu izplatītāko labdabīga rakstura jaunveidojumu starp senioriem. Slimība izpaužas kā daudzskaitļa jaunveidojumi ovāla formā ar raga slāņa virsmu uz sejas, kakla un citās zonās. Tiem ir brūna, ādas vai melna krāsa.
- **Aktiniskā keratoze.** Var pāraugt par ādas vēzi, tāpēc šajā gadījumā ir nepieciešama regulāra novērošana pie speciālista. Šīs slimības rašanas cēlonis ir dažādu starojuma veidu ietekme uz ādu iekļaujot jonu radiāciju (āda zaudē tvirtumu un elastīgumu, paliek raupja un sablīvēta).
- **Saules keratoze.** Visbiežākie pirmsvēža ādas bojājumi atklātās zonās, kuri ir pakļauti ultravioleta starojumam un citiem papildus kancerogēniem faktoriem. No saules keratozi galvenokārt cieš cilvēki vecumā, visvairāk ar jūtīgu pret sauli ādu I, II un III tipa.
- **Vecuma keratoze.** Pirmsvēža saslimšana, kura retos gadījumos pāraug pār vēzi. Šī saslimšana var ilgst daudzus gadus un praktiski netraucēt. Tā bieži tiek novērota cilvēkiem vecumā. Vecuma keratoze izskatās kā sausās vai taukainās plāksnes dzeltenīgi-brūna krāsā, kuras sasniedz 1-2cm diametrā. Līdzīgi ragveida slāņi ārēji atgādina kārpas un parādās galvenokārt atklātajās ādas zonās (seja, kakls, rokas).

Fibroma

Labdabīgs jaunveidojums, kurš attīstās no saistaudu elementiem. Precīzs iemesls, kāpēc rodas fibromas nav zināms. Iespējami tai ir iedzimtības daba, pie tam noprovocēt fibromas attīstību var trauma vai iekaisums. Ārēji fibroma atgādina papilomu, keratomu vai kārpi. Tā izskatās kā apaļš ādas izaugums uz kājiņas vai uz plakana pamata ādas vai gaiši rozā krāsā. Lokalizējas uz jebkuras sejas, ķermeņa vai gļotādas daļas.

Hemangioma

Labdabīgs asinsvadu veidojums, kas sastāv no patstāvīgi involucionējošām endotēlija šūnām. Vairākumā gadījumos tā parādās pirmajās dzīves nedēļās un visaktīvāk aug pirmajos sešos mēnešos. Parasti, audzēja augšana beidzas pēc 12 mēnešiem un sākas tās involūcija (atpakaļejošā attīstība, absorbējas). Neskatoties uz pašu izārstēšanas iespēju un hemangiomas attīstības apstāšanos ar turpmāko pazušānu, tās turpmāka gaita tomēr paliek neprognozējama. Hemangiomas var būt vienskaitļa un arī daudzskaitļa. Lielākoties tās atrodas galvas un kakla zonās. Atšķir:

Parastā hemangioma atrodas uz ādas virsmas. Tai ir sarkana vai zilgani-purpura krāsa, atrodas virspusēji, precīzi norobežota, aug lielākoties no sāna. Hemangiomu virsma galvenokārt ir gluda, retāk nelīdzena, dažkārt nedaudz izvirzās virs ādas. Ja to saspīest, tā paliek bāla, bet pēc tam atkal atjauno savu krāsu.

Kavernozā hemangioma atrodas virs ādas norobežota mezglaina veidojuma veidā ar mīksti-elastīgu konsistenci. Izskatās kā audzējs, kas ir pārklāts ar neizmainītu vai zilganu ādu. Ja to saspīest, tā paliek bāla

(asins aizplūšanas dēļ), raudāšanas, kliegšanas vai klepošanas laikā tā palielinās un saspringst (asins pieplūdes dēļ).

Kombinētai hemangiomai ir zemādas un virsādas daļas.

Jauktā hemangioma sastāv no dažādiem audiem.

Bazalioma

Tas ir audzējs, kas sastāv no ādas epitēlija bazāla slāņa, viens no vēža veidiem. Audzējam nav metastāžu, tas aug lēni. Pie galvenajiem bazaliomas rašanās iemesliem var pieskaitīt ilgstošu atrašanos saulē, augstu temperatūru un kancerogēnu vielu ietekmi. Lielākoties to var sastapt cilvēkiem vecumā pēc piecdesmit gadiem, ļoti retos gadījumos tā var parādīties bērniem un pusaudžiem. Galvenokārt tā rodas uz atklātām ādas zonām, parasti uz sejas, kakla, galvas matainajā daļā. Vairākumā gadījumos tā attīstās nasolabiālās krokās, deguna spārnos, augšējā lupā, iekšējos un ārējos acu kaktiņos, deniņos. Var būt kā vienskaitļa tā arī daudzskaitļa. Izdala sekojošus bazaliomas veidus:

Mezglaina bazalioma – ekzofīts apaļš audzējs rozā krāsā, viegli asiņo. Mezgla centrā ir novērojams iedziļinājums. Audzējam bieži seko eroziju un čūlu veidošanās.

Plakana bazalioma – jaunveidojums ar paaugstinātām precīzām veltna veida malām.

Virspūsēja bazalioma – rozā plankums ar paaugstinātām malām un spīdīgo virsmu. Lokalizējas uz ķermeņa, dažkārt daudzskaitļa veidojumu veidā. No visām formām ir vairāk labdabīga – var eksistēt daudzus gadus lēni palielinoties izmēros.

Lentigo

Pigmenta plankumi brūnā krāsā, plakanie vai nedaudz paceļas virs ādas virsmas ar dažādu krāsas intensitāti. Lokalizējas ķermeņa dažādās daļās, lielākoties uz sejas, rokām, ķermeņa, retāk uz kakla un kājām. Atsevišķus lentigo var sastapt gandrīz visiem cilvēkiem jebkurā vecumā. Ja lentigo paradās cilvēkam vecumā uz sejas vai priekšdelmu aizmugurē un uz plaukstām, tad tos sauc par senilu lentigo.

Parastais lentigo (juvenils lentigo). Visvairāk sastopama forma, kuru veidošanās nav saistīta ar saules ietekmi un nav saistīta ar sistēmas slimībām. Klīniski parastais lentigo izskatās kā hiperpigmentēts plankums apaļa vai ovāla formā ar zobainām vai gludām malām, kurš lokalizējas uz jebkuras ādas vai gļotādas daļas.

Saules lentigo. Vairāk sastopama forma, kas attīstās uz ādas zonām, kuras tiek ietekmētas ar sauli vai solāriju. Lokalizējas uz sejas, plaukstām un augšējā ķermeņa daļā. Lielākoties tam ir brūna krāsa, bet var variēties no gaiši brūnas līdz melnai krāsai. Jo vecāks ir lentigo, jo tumšāks tas būs.

Lentigo tintes plankumu veidā. Tumšs tīklveidīgs saules lentigo ar neprecīzi noteicamu robežu. Lokalizējas uz ādas zonām, kuras tiek visvairāk pakļautas saules ietekmei.

Papiloma

Labdabīgs audzējs kas attīstās no plakana epitēlija un tiek izraisīts ar vīrusu. Eksistē vairāk nekā 60 vīrusu veidi, kurus apvieno tas, ka tie ietekmē ādas virsmu un gļotādas virsmu, izraisot audu izaugumus. Šis vīruss ietekmē vienādi sievietes un vīriešus un galvenokārt cilvēkus ar novājinātu imunitāti.

Papilomas izraisa estētisku nepievilcīgumu un diskomfortu. Tas ir negludas faktūras, mīksts uz tausti izaugums uz kājiņas, krāsa variējas no baltas līdz brūnai. Izauguma lielums parasti ir līdz 1-2 centimetriem, bet var būt arī plakanas un mazs pamanāmas. Ja papilomas vīruss nokļūst uz ādas, tad veidojas kārpas, ja uz gļotādas, tad veidojas asa gala kondiloma.

Vulgārās (parastās) papilomas.

Cieta un rupja izauguma veidā papilomas ar ragveida virsmu. Izvirzās virs ādas virsmas, bez kājiņas. Lokalizējas uz jebkuras ķermeņa daļas, bet biežāk attīstās uz pirkstu un plaukstu aizmugurējās puses, kā arī ceļgalu zonā bērniem.

Pēdu papilomas.

Sākuma stadija raksturojas ar maza graudaina izauguma parādīšanos ar specifiski izteiktu maliņu. Nereti uz veidojuma vietas parādās papildus mozaikas papilomas, kuras ārēji atgādina burbuļus. Atrodoties uz pēdām, veidojumu izraisa diskomfortu un sāpes staigāšanas laikā. Nereti patstāvīgi pazūd.

Plakanas papilomas.

Papilomai piemīt apaļa, gluda, čiekurveidīga forma. Pēc krāsas ir līdzīga ādas virsmai. Sāpīga. Izraisa iekaisumu, apsārtumu un niezi savā atrašanās vietā.

Diegveida papilomas (akrohordas).

Procesa sākumā papiloma izskatās kā dzeltens izaugums neliela izmēra. Vēlāk tās pārvēršas pār diegveida elastīgiem un iegareniem veidojumiem līdz 5-6mm garumā. Var iekāst. Patstāvīgi nepazūd. Bieži sastopamas 40-50 gadu vecumā. Lokalizējas galvenokārt acu, kakla, padušu un rajonos.

Asa gala kondilomas – mazi rozā krāsa mezgliņi, kuri saplūstot veido mīkstas konsistences izaugumus uz kājiņas. Visbiežāk tie attīstās dzimumorgānu zonā.

Ārste-kosmetoloģe
Anna Aleksandrova